

CURS DE CATALÀ A DISTÀNCIA NIVELL D

PAUTES D'ESTUDI DE LA UNITAT 5

Amb la intenció de no trencar la línia de treball que hem encetat, fem un resum breu d'aquesta unitat. Com les altres, es divideix en 5 àrees.

L'Àrea 1, Comprensió i expressió escrites (pàg. 184-185), repassa les característiques del **parlar mallorquí** a partir d'un fragment d'una rondalla d'aquesta terra, "Sa fia del sol i de la lluna", dins *Rondaies mallorquines*. Recordeu que podeu estudiar els trets principals d'aquest parlar a partir dels materials següents: unitat 2 del llibre, pàg. 91-93; *Els parlars catalans* de Joan Veny.

L'Àrea 2, Expressió escrita (pàg. 186-187), se centra en el concepte d'**estilística**, que es defineix de la manera següent: l'estudi dels diversos recursos verbals, retòrics, literaris i comunicatius que s'usen per produir textos. Si bé és cert que cada persona pot tenir un estil més o menys personal a l'hora d'elaborar un text, s'ha de ser clar, precís i concís en l'ús dels diversos recursos a través d'una redacció fluïda (formes sintàctiques diverses i una gran varietat i riquesa de connectors), riquesa, variació i precisió lèxiques, recursos retòrics i innovació.

L'Àrea 3, Coneixements pràctics i teòrics del sistema lingüístic (pàg. 188-212), es divideix en 3 blocs:

Ortografia – aquest apartat està dedicat completament a destacar alguns aspectes de l'accentuació, com ara:

- 1) **Casos especials d'accentuació:** adverbis acabats en -ment (= adjectiu femení + -ment: *ràpidament, llargament, intensament...* només accent adjectiu]; mots compostos amb guionet o estrangerismes no adaptats, que mantenen la grafia de la llengua originària (*fondue...*).
- 2) **Accentuació de la e i la o:** a grans trets, recordeu que, en la majoria de paraules agudes, planes o esdrúixoles, la e és oberta (*café, anglès, cèntim, pèsol, història...*). En canvi, en el cas de la o, en la majoria de paraules agudes la o és tancada; però, en les planes i les esdrúixoles, és oberta (*camió, reflexió, supòsit, pseudònim, còpia, història...*). Pateix especial atenció a les excepcions, tant de la e com de la o (*puré, consomé, excés, érem, església, això, allò, però, arròs, fòssim, fòssi, pólvora, tórtora...*).
- 3) **Observacions sobre la síl·laba tònica d'alguns mots:** hi ha algunes paraules que, per influència d'altres llengües, a vegades es pronuncien

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE GIRONA

Oficina de Català de Calonge

Pl. Major, 2 - 17251 Calonge - calonge@cpl.cat - Telèfon 972 66 04 81 - Fax 972 60 94 32

malament i també s'accentuen de manera incorrecta. És el cas, per exemple, *d'ampit*, *hoquei*, *timpà*, *torticoli*, *atmosfera*, *pneumònia*, *policíac*... Llegiu atentament la llista de la pàg. 190-191 del llibre.

- 4) **Paraules amb dues possibilitats d'accentuació, com ara:** *dòmino/dominó*, *xòfer/xofer*, *poliedre/políedre*...
- 5) **Els accents diacrítics** o accents que serveixen per distingir unes paraules d'unes altres que s'escriuen igual, però que, gairebé sempre, es pronuncien diferent. Repasseu també amb atenció el quadre de la pàg. 193 del llibre.

Morfologia i sintaxi – aquest apartat, igual que a la unitat anterior, gira entorn del verb, sobretot de les irregularitats de la 2a conjugació, per intentar de sistematitzar-les.

- 1) **Verbs amb arrel velaritzada**, és a dir, els verbs que tenen la 1a pers. del sing. del present d'indicatiu acabada en –c, la qual es transforma en –gu en el perfet d'indicatiu, el present de subjuntiu, l'imperfet de subjuntiu i l'imperatiu.

jo bec – *jo beguí* – *jo begui* – *jo begués* – *begui* (ell)
pr. ind. perfet ind. pr. subj. imp.subj. imperatiu

- 2) **Formació de l'imperatiu** – heu de tenir en compte que, en general, la 2a pers. del sing. serveix per formar la 2a pers. del pl. i la 3a pers. sing., per a la 1a i la 3a del plural.

<i>beu</i> (tu)	<i>beguem</i> (nos.)
<i>begui</i> (ell)	<i>beveu</i> (vos.)
	<i>beguin</i> (ells)

En frases negatives, es fa servir el subjuntiu amb valor d'imperatiu. A efectes pràctics, vol dir que haureu d'escriure una –gu.

<i>Beveu aigua!</i> però	<i>No begueu cervesa!</i>
imperatiu	pr. de subj. amb valor d'imperatiu

- 3) **Formes no personals del verb (infinitiu, gerundi i participi)** – heu de recordar el següent:
 - Davant d'infinitiu amb valor verbal i quan l'infinitiu va darrere del verb en frases subordinades substantives, no s'hi posa article.
**El fumar està prohibit en aquesta sala. (frase incorrecta)*
Fumar està prohibit en aquesta sala.
 - Les oracions subordinades de gerundi només són correctes quan indiquen una acció simultània o anterior amb la del verb de l'oració principal, mai quan és posterior.
Va caure anant al mercat (simultània)

Pelant patates m'he fet un tall al dit (anterior)

**Va tenir un accident havent-se d'estar 10 dies a l'hospital (posterior)*

– Va tenir un accident i es va haver d'estar 10 dies a l'hospital (frase correcta).

- 4) **Correlació de temps verbals quant al futur i al condicional:** així, doncs, la correlació de temps verbals entre oracions subordinades condicionals i l'oració principal és la següent:

Si véns aviat, anirem al cinema.

pr. ind. futur

Si vinguessis aviat, aniríem al cinema.

imperfet. subj. condicional

Si haguessis vingut aviat, hauríem anat al cinema.

plusquamperfet subj. condicional compost

No és correcta una frase com: **Si haguessis vingut aviat, haguéssim anat al cinema.*

Lèxic – aquest apartat continua tractant sobre els procediments de generació de nous elements lèxics, com en unitats anteriors, però aquesta vegada se centra en els **verbs derivats**, els **derivats parasintèctics** (mot format per l'addició combinada d'un prefix i un sufix [entre-/llaç-: *entrellaçar*]) i els **prefixos aspectuals** (prefixos que, afegits davant d'un substantiu, un adjectiu o un verb, puntualitzen, matisen o subratllen la idea expressada per aquests (*amoral* – sense moral)).

L'Àrea 4, Marc sociolingüístic o història de la llengua (pàg. 213-217), gira al voltant de la varietat estàndard d'una llengua. Es tracta de la varietat comuna a tots els parlants d'una llengua, que té la funció d'assegurar la comprensió entre tots els qui la parlen, independentment de la seva procedència geogràfica, social o generacional. És la varietat de tothom. És la llengua pròpia dels mitjans de comunicació, de l'ensenyament, dels usos científics i administratius...

L'Àrea 5, com sempre, està dedicada a l'**expressió oral** (pàg. 218-219).

Calonge, gener de 2012